

"Eski zamanda, esâsât-ı imaniye mahfuzdu, teslim kavî idi. Teferruatta, âriflerin marifetleri delilsiz de olsa, beyanatları makbul idi, kâfi idi..." İmam-ı Rabbanî ve Gazzalî gibi dehaların haşir ve kader konusundaki derin meselelere bakışları nasıldır?

İmam-ı Rabbanî, İmam Gazzalî, Şah-ı Geylanî, İmam-ı A'zam gibi müceddid ve müçtehidler, şahsî iman ve kemalatlarında Risale-i Nurların ifade ettiği iman hakikatlerine vakıftılar. Onlar da Üstad Hazretleri gibi akrebiyet ve sahabe mesleği üzerine gitmişlerdir. Lakin buldukları zaman ve toplumlar o gibi iman hakikatlerini ders almaya muhtaç olmadıkları için, ders suretinde ifade etmemişler ve iman hakikatlerini kitaba aktarmamışlardır.

Risale-i Nurların dışındaki İslamî kaynaklarda imana ve Kur'an'ın inceliklerine dair meseleler zamanın ihtiyacına göre hulasa olarak izah edilmiştir. İmanî mevzular ehil olanlara izah edilmiştir. Herbir âlim bir meseleyi eserinde güzelce izah etmiş, ama tarif, temsil ve teşbih ile avamın idrakine hitap etmediği için istifade umumî değil hususî kalmıştır.

Mesela, kader meselesini Sa'd-ı Taftazanî elli sayfada, ehl-i ilme müşkülâtlı bir şekilde anlatmış, avam kesim istifade edememiştir. Aynı şekilde İmam-ı Gazzalî çok güzel telifatlar ile felsefeye derin darbeler vurmuş, ama bundan sadece ehil olan ulema istifade edebiliyor.

Bu yüzden bu zamanda bütün İslamî kaynaklara tam vukufiyet ve tam mesai mümkün olmadığı için, insanlar derin meseleleri idrak etmekte zorlanıyor ve tam tatmin olmuyor. Bu zamanın şartlarının müsaadesizliği, o eserlerin kendi döneminin şartlarına göre yazılması ve biraz da havassa hitap etmesi gibi sebeplerden dolayı, eski kıymetli kaynaklar zamanın ihtiyaçlarına tam cevap veremiyor.

Risale-i Nur Kader gibi o en derin ve ince meseleyi üç dört sayfada en avam insanların bile anlayacağı bir şekilde izah etmiştir. Normalde on beş yıllık medrese tahsili isteyen bu gibi imana dair ince meseleleri Risale-i Nurlar bir iki ders ile izah ve ispat edebiliyor.

Mesela, Haşir Risalesi olan 10. Söz'ü okuyan birisi hem aklen hem kalben tam bir inşirah bulur ve o meselede tam ve sağlam bir itminana erişir. Bütün kâfirler ve münkirler toplansa haşir meselesinde o kişiyi şüphe ve tereddüde düşüremez. Haşre yani öldükten sonra dirilmeye baharın gelmesi kat'iyetinde inanır. Bu sağlam itikad o kişiyi haşrin levazimatı ve azağı olan amele ve ibadete sevk eder. İşte inkişaf ve hakikate çıkmak bu mânadadır. Yoksa bir mevki ve mekâna çıkmak demek değildir.

Risale-i Nurlar sadece haşir konusunda değil, imanın bütün rükünlerinde aynı neticeyi okuyanlara kısa ve kolay bir şekilde bahşedebiliyor.

Burada harika olan muhatap değil, Risale-i Nurlardır. Yani insanlara bu gibi müşkül, derin ve ince meseleleri kısa bir müddet içinde ders veren Risale-i Nurların harika meziyetleridir. Muhatabın kabiliyet ve vaziyeti, sadece anlama derecelerinde ve mertebelerinde ehemmiyetlidir. Zira herkesin idrak etme ve bir anda inkişaf etme makamı aynı değildir. Bazıları on beş haftada inkişaf ederken, bazılarının kabiliyeti şimşek gibi bir anda parlar, bir anda inkişaf eder.

Risale-i Nur'un diğer eserden farkı; imanî ve Kur'anî meseleleri, temsil ve teşbihlerle herkesin anlayacağı seviyeye indirir. Aynı zamanda günümüz meselelerine de ışık tutması Risale-i Nur'u daha tesirli ve parlak yapmıştır. Risale-i Nurlar temsil ve teşbih dürbünü ile en derin ve en dağınık meseleleri en avam insanın idrak edebileceği bir kıvama ve seviyeye getirmiştir. Sair kaynaklar hususî insanlara hitap ederken, Risale-i Nur umuma hitap ediyor.

Mesela **İbn-i Arabî;** “Bizim eserlerimizi anlamak için bizim makamımıza çıkmak lazımdır” diyor. Ama Risale-i Nurlar her makam ve mevkideki insana yalnız kulağını ve gözünü aç diyor, başka bir şart istemiyor.

Yoksa sair İslam âlimleri iman hakikatlerinden habersizdi demek, çok azim bir hata olur.